

Bilaga 1: Plan för övervakning och granskning av finanspolitiken 2024–2027

Övervakning av finanspolitiken

Det grundläggande målet för övervakningen av finanspolitiken är att säkerställa att finanspolitiken främjar hållbarheten i de offentliga finanserna och att beredningen av finanspolitiken erbjuder goda förutsättningar för beslutsfattande. Genom övervakningen säkerställs uppställningen av finanspolitiska mål samtidigt som regelefterlevnaden och måloppfyllelsen bedöms. Dessutom verifieras tillförlitligheten i de prognoser som utgör underlag för finanspolitiken. Ett mål är också att främja reglernas transparens och begriplighet. Bestämmelser om oberoende övervakning av finanspolitiken finns i den finanspolitiska lagen (869/2012), statsrådets förordning om en plan för de offentliga finanserna (120/2014) samt i Europeiska unionens stabilitetspakt och de gemensamma principerna för dess korrigeringsmekanism (COM 2012/342), EU:s direktiv om budgetramverk (2011/85/EU) och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 473/2013.

Övervakningsarbetet riktas i första hand in på författningsgrundade uppgifter. Övervakningen gör offentliga bedömningar och ställningstaganden om uppfyllelsen av de finanspolitiska målen, regelefterlevnaden, åtgärdernas effekter och tillförlitligheten i finansministeriets prognoser. Den finanspolitiska övervakningens huvudsakliga observationer rapporteras två gånger om året, på våren/försommaren och i slutet av året. Den rapport som publiceras i slutet av året lämnas i form av en berättelse för behandling i riksdagen.

Utöver de regelbundna rapporterna bereder den finanspolitiska övervakningen yttranden till riksdagen enligt vedertagen praxis i samband med behandlingen av planen för de offentliga finanserna och budgetpropositionen för det kommande året. Dessutom deltar den finanspolitiska övervakningen i den finanspolitiska expertdiskussionen t.ex. genom att ordna seminarier samt genom blogg- och forskningspublikationer. I verksamheten utnyttjas expertnätverk. Centrala intressentgrupper är t.ex. Rådet för utvärdering av den ekonomiska politiken, finansministeriet, Finlands Bank och Statistikcentralen, som också deltar i sammanträdet för expertgruppen för de offentliga finanserna, som revisionsverket ordnar årligen.

År 2024 inleder den finanspolitiska övervakningen ett utredningsarbete där man analyserar de finanspolitiska åtgärder som vidtogs 2020–2022 för att stödja ekonomin till följd av coronapandemin med avseende på inriktningens, tidpunktens och dimensioneringens lämplighet.

Genomförandet av den regelbundna övervakningen under planeringsperioden 2024–2027 påverkas avsevärt av EU:s finanspolitiska regelramverk, som håller på att reformeras, och de ändringar som görs i den nationella finanspolitiska lagstiftningen till följd av reformen. Reformen påverkar både hurdan regelverk övervakningen över efterlevnaden kommer att gälla och övervakningens uppgiftsfält. Det är möjligt att de oberoende övervakarnas lagstadgade uppgifter kommer att öka. Lagstiftningsarbetet som rör reformen pågår fortfarande. Situationen skapar osäkerhet i planeringen av uppgifterna, eftersom undantagsklausulen om det nuvarande regelverket upphör att gälla i början av 2024. Klausulen har tillåtit medlemsländerna att avvika från de finanspolitiska målen i EU:s regelverk. Den finanspolitiska övervakningen förbereder sig på övervakningen över regelefterlevnaden enligt den nya regelramen och anpassar bedömningen av efterlevnaden av EU:s stabilitets- och tillväxtpakt till den rådande situationen.

Den finanspolitiska övervakningen fortsätter att utveckla verksamhetens innehåll och stärka analysmetoderna. Ett centralt långvarigt utvecklingsprojekt, som inleddes 2023, är att bygga upp en övergripande analysram för de offentliga finanserna. Ramen betjänar bland annat övervakningen av efterlevnaden av de finanspolitiska reglerna, bedömningen av om de korrigerande åtgärderna är tillräckliga samt bedömningen av tillförlitligheten i de ekonomiska prognoserna. Målet är att ta i bruk analysramen i sin helhet under 2025 för uppgifter inom den regelbundna bedömningen. Utvecklingsarbetet utförs i växelverkan med inhemska expertinstanser.

Den finanspolitiska övervakningen fortsätter att regelbundet publicera sin alternativa beskrivning av konjunkturläget, dvs. färgdiagrammet över konjunkturläget och samlingsindikatorn som härletts från diagrammet (inkl. prognos), och utnyttja den i den regelbundna rapporteringen. Utvecklingen fortsätter under planeringsperioden 2024–2027 och motsvarande arrangemang utvecklas också för analys av konjunkturläget i andra EU-länder.

Kompetensen hos personalen inom den finanspolitiska övervakningen när det gäller de bedömningsuppgifter som ingår i övervakningen samt den metod- och analysmedelkompetens som är väsentlig för uppgifterna utökas och fördjupas genom revisionsverkets interna utbildningar.

Övervakningen av finanspolitiken har ett aktivt expertsamarbete även i internationella nätverk för oberoende finanspolitiska övervakare (IFI). Aktiva samarbetsnätverk är för närvarande EU IFI-nätverket för EU:s finanspolitiska övervakare, EUNIFI-nätverket som leds av EU-kommissionen, Working Party of PBO and IFIs som leds av OECD samt Baltikums och Nordens gemensamma IFI-nätverk. Internationellt samarbete bedrivs också i viss utsträckning på initiativ av Europeiska centralbankssystemet och European Fiscal Board.

Granskning av finanspolitiken

Granskningen av finanspolitiken ingår i den externa revision som Statens revisionsverk tilldelats som uppgift genom lag. I denna uppgift tillämpas de internationella ISSAI-revisionsstandarderna. Granskningen av finanspolitiken inriktas vanligtvis på finanspolitikens informationsunderlag och styrmedel. Utgångspunkten är att granskningsteman är engångsteman, medan man inom övervakningen av finanspolitiken kontinuerligt följer upp och rapporterar om till stor del etablerade bedömningsområden. Granskningen av finanspolitiken stödjer övervakningen av finanspolitiken så att man på basis av granskningsobservationerna kan lyfta fram sådana ämnen som senare följs upp inom ramen för övervakningen. Å andra sidan kan övervakningsuppgiften kompletteras med granskningar. Revisionsverket leder verksamheten i Fiscal Policy Audit-nätverket, som lyder under kontaktkommittén för externa revisorer inom Europeiska unionen (EU CC), och deltar även i övrigt aktivt i nätverkets arbete.

År 2024 fortsätter tre granskningar av finanspolitiken, som inletts tidigare. Granskningarna hänför sig till funktionen i kommunernas bedömningsförfarande, prognosmetoderna för den offentliga skulden samt klimat- och energipolitikens informationsunderlag. De två första blir klara och publiceras under 2024. Målet för planeringsperioden 2024–2027 är att årligen publicera 1–2 granskningar av finanspolitiken. Uppföljningen fokuserar bland annat på att följa upp hur välfärdsområdenas ekonomiska styrning lyckas. Under 2024 genomförs uppföljning av två granskningar av finanspolitiken: Det statsfinansiella ramsystemets effektivitet (8/2021) och Tillförlitligheten i statistiken över de offentliga finanserna (12/2022).

Som ett nytt revisionstema 2024 inleds en granskning av finanspolitiken som gäller bedömningen av den beslutsbaserade dimensioneringen av finanspolitiken och rapporteringen om den.

Helsingfors den 21 december 2023

Matti Okko
direktör